

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Key Administrative Factors Affecting the Effectiveness of External Quality
Assurance of Basic Educational Institutions Under the Primary Education
Service Area Offices in the Northeast.

เมธาพันธ์ กระสังข์สรสิริ¹, ประภาพร บุญปลอด², พนา จินดาศรี³, และศุภณภุช ยอดสละ⁴

Methaphan Krasangsonsiri¹, Prapaporn Boonplord², Phana Jindasri³, and Suphatanakris Yordsala⁴

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาวะผู้นำและการบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

²อาจารย์ ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{3,4}อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹Doctoral Student of Philosophy Program in Leadership and Administration Surindra Rajabhat University

²Lecturer from the Faculty of Management Science Surindra Rajabhat University

^{3,4}Lecturer from the Faculty of Education Surindra Rajabhat University

Corresponding Author Email: Methaphan1975@gmail.com

Received: 5 November 2020

Revised: 9 January 2021

Accepted: 19 January 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2. เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3. เพื่อการตรวจสอบและยืนยันปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยมีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 โรงเรียน ที่มาจากการกำหนดตามสูตรของทาโร ยามาเน่ และกลุ่มเป้าหมายจำนวน 9 คน ที่มาจากการเจาะจง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบคุณภาพเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยสำคัญการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.29) และประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.46) 2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่อยู่ในตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร และด้านประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ 3) การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ปัจจัยสำคัญการบริหาร, ประสิทธิภาพ, การประกันคุณภาพภายนอก

Abstract

The purpose of this research 1. To study important administrative factors affecting the effectiveness of quality assurance outside basic education institutions. 2. To investigate the structural integrity of the administrative factors affecting the effectiveness of quality assurance outside of basic educational establishments. Under the Office of Primary Education Service Area and 3. To examine and confirm important administrative factors affecting the effectiveness of quality assurance outside of basic schools. Under the Office of the Primary Educational Service Area It is a combination Mixed Methods research The research tool was an interview questionnaire and a sample group consisted of 387 schools based on the Taro Yamane formula and nine target groups. The data were analyzed quantitatively by using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation. And content analysis. The research results showed that: 1) key management factors The overall picture is at a high level. The mean value was (4.29) and the effectiveness of quality assurance outside basic educational institutions under the Primary Education Service Area Office. The overall picture is at a high level. The mean is equal to (4.46) 2) The relationship between the observed variables. In the latent variable Which is an administrative factor And the effectiveness of quality assurance outside of basic educational institutions Same group There was a statistically significant correlation at the .01 level for all pairs. 3) the investigation and confirmation of the linear structural relationship model of the administrative factors affecting the effectiveness of quality assurance outside of basic educational establishments. Overall, it was found that the linear structure relationship model of management factors affecting the effectiveness of quality assurance outside of basic education institutions. It is consistent with the empirical data. From consideration through the specified criteria.

Keywords: The key Administrative Factors, The Effectiveness, External Quality Assurance

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่นำโลกเข้าสู่ยุคแห่งการแข่งขัน สิ่งหนึ่งที่ต้องเตรียมเพื่อพร้อมรับกับสภาพการณ์ปัจจุบัน คือการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติตลอดจนประชาชนทั่วไปเพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์การเรียนรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น.3) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ประเทศไทยต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายมิติ ทั้งที่เป็นโอกาสและเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 พบว่า คุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางการทดสอบของนักเรียน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 เกือบทุกรายวิชาโดยเฉพาะใน 5 วิชาหลักที่มีการทดสอบ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2560) และจากสรุปผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการรับรองมาตรฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสามที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554-2558) พบว่า มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 18,001 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60.90 และไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน จำนวน 11,556 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.10 เมื่อวิเคราะห์ตามภูมิภาค พบว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นระบบที่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการทางการศึกษาโดยเฉพาะผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา ตามที่สถานศึกษากำหนด นับแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47-51 เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ แต่กระแสนี้ยังมีภาวะวิพากษ์วิจารณ์ว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษายังไม่ได้สร้างระบบการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบจริงจัง มีการดำเนินงานเพียงเพื่อปรับปรุงให้ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกเท่านั้น ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ซึ่งสถานศึกษาสามารถใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ เป็นกรอบในการวางแผนและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานตามระบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น.1-9) และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน นับว่ามีความสำคัญยิ่ง แต่สถานศึกษากลับไม่ได้เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สารรวมคงสืบชาติ, 2559, น.16) นอกจากนั้นปัญหา คือเด็กส่วนใหญ่คิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ไม่เป็น เกิดวิกฤตการณ์ทางด้านคุณธรรม จริยธรรม การขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม และความเป็นพลเมือง เรียนมาแล้วไม่ได้ใช้งานจริง เรียนจบมาตกงาน ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, น.31)

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่สามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาท อำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อการตรวจสอบและยืนยันปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของรัฐ ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 10,11,12,13 และ14 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 12,132 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของรัฐ โดยใช้เกณฑ์คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ ได้จำนวน 387 โรงเรียน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารระดับนโยบาย และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ซึ่งมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก หรือมีวิทยฐานะระดับเชี่ยวชาญขึ้นไป มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยสำคัญการบริหาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ปัจจัยสำคัญด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.50) ปัจจัยสำคัญด้านนโยบายการบริหารสู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ปัจจัยสำคัญด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.39) ปัจจัยสำคัญด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.27) ปัจจัยสำคัญด้านการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.19) ปัจจัยสำคัญด้านงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.16) ปัจจัยสำคัญด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.12) ตามลำดับ

และผลระดับประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้านและมากที่สุด 1 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.56) 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.49) และ 3) ด้านคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.40) ตามลำดับ

2. เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่อยู่ในตัว

แปรแฝง ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร และด้านประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่

3. เพื่อการตรวจสอบและยืนยันปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.29) และประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ (4.46)

2. เพื่อการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่อยู่ในตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร และด้านประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่

3. เพื่อการตรวจสอบและยืนยันปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า การตรวจสอบและยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการพิจารณาผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยรวมมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่อยู่ในตัวแปรแฝง ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร และด้านประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเดียวกัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำ (leA - leD) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.55-0.66 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรวิสัยทัศน์ (leA) กับภาวะผู้นำทาง

วิชาการ (leD) ($r=0.66$) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมากที่สุด และ Hoy & Miskel (2008, p.287) กล่าวว่า ผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการโดยผ่านเครือข่ายบุคคล ตามบทบาทหน้าที่ ครูและบุคลากร ปฏิบัติงานตามความรู้ ความสามารถ รับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสและกระตุ้นให้ครู บุคลากร มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม ปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและบุคคลทั่วไป

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านงบประมาณ (buA - buC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสัมพัทธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.44-0.48 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรแผนงานโครงการและกิจกรรม (buA) กับการจัดซื้อ จัดจ้าง (buB) ($r=0.48$) ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ซึ่งสถานศึกษามีการวางระบบบัญชี การเงิน การบันทึก หลักฐาน และรายละเอียดงบประมาณตามระเบียบที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นปัจจุบัน มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามระเบียบ ข้อบังคับการบริหารงบประมาณอย่างเคร่งครัด และต่อเนื่อง ในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านนโยบายการบริหารสู่การปฏิบัติ (poA - poB) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสัมพัทธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการบริหารเชิงกลยุทธ์ (poA) กับวัฒนธรรมองค์การ (poB) ($r=0.54$) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น Robbins (2005, p.154) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลในองค์กรจะแสดงออกจากผลต่อเนื่องของปัจจัยต่างๆ ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับองค์การเป็นปัจจัยที่มีผลเชื่อมโยงถึงกัน เพื่อให้ห้องค์การสามารถพัฒนาปรับเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ โครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมองค์การ Robert S. Kaplan & David P. Norton (2005, p.163; อ้างถึงในวิโรจน์ สารรัตนะ, 2555, น.65)

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม (paA - paC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสัมพัทธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-0.55 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรผู้ปกครอง (paA) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (paB) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (paB) กับชุมชนสังคม (paC) ($r=0.55$) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.196-198) กล่าวว่า ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิผลควรใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษานั้น กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกภาคส่วน ต้องมีส่วนร่วม โดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน ให้นำความรู้ ความสามารถ มาพัฒนาสถานศึกษา และมีการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือทางวิชาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล และกรุณา ภูมะณี (2556, น.153) กล่าวว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างแท้จริง ควรเร่งให้เกิดชมรม หรือสมาคมศิษย์เก่า และเกิดชุมชนวิชาการในสถานศึกษา เพื่อการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านบุคลากร (perA - perC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสัมพัทธ์ทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.42-0.52 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรความรู้ความสามารถ (perA) กับความรับผิดชอบ (perB) ($r=0.52$) ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น สำรวม คงสืบชาติ (2559, น.228) กล่าวว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการบุคลากรให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ มีนโยบายพัฒนาบุคลากรอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษามีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อยกย่อง เชิดชูเกียรติ และรักษาบุคลากรที่เป็นคนดี คนเก่ง และมีใจรักศรัทธา

ในวิชาชีพครู มีการเสริมสร้างระเบียบ วินัย คุณธรรม จริยธรรมของบุคลากร ให้มีจิตสำนึกและภูมิใจในความเป็นไทย สามารถทำงานร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร และมีการพัฒนา เสริมสร้างแนวคิดเชิงบวก มีจิตสาธารณะ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

6. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ (enA - enC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.57 - 0.70 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรบรรยากาศองค์การ (enA) กับแหล่งเรียนรู้ (enB) ($r = 0.70$) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น

7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ (maA - maD) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40-0.55 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรเทคโนโลยีสารสนเทศ (maB) กับโครงสร้างองค์กร (maC) ($r=0.55$) ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ประเวศ เวชชะ (2561) กล่าวว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม โดยนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาศักยภาพของตนเอง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และสุนทร กุญชร (2557, น.118-119) กล่าวว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีบูรณาการเข้ากับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีสื่อคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี บริการผู้เรียนอย่างเพียงพอ มีระบบสารสนเทศที่มีคุณภาพ และใช้เทคโนโลยีเครือข่ายไร้สายความเร็วสูง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยิ่งขึ้น

8. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบด้านประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (efA - efC) มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ และมีค่าอยู่ระหว่าง 0.46-0.63 โดยมีค่าสหสัมพันธ์สูงที่สุดระหว่างตัวแปรคุณภาพของผู้เรียน (efA) กับกระบวนการบริหารและการจัดการ (efB) ($r=0.63$) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพด้านคุณภาพของผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการเรียนรู้ที่เป็นคุณภาพของผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ประกอบด้วยความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การคิดคำนวณ การคิดประเภทต่างๆ การสร้างนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตร การมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่เป็นค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทยการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย รวมทั้งสุขภาวะทางร่างกายและ จิตสังคม และ ประสิทธิภาพด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นการจัดระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา มีการกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์และ พันธกิจอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ระดับปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับปัจจัยสูงสุด คือ ปัจจัยสำคัญด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ควรนำองค์ประกอบระดับปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพ

ภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายหรือกลยุทธ์ เพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินภายนอก อย่างจริงจังต่อไป

1.2 ผลการวิเคราะห์ ตรวจสอบและยืนยันปัจจัยสำคัญการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบปัจจัยสำคัญการบริหารด้านภาวะผู้นำ มีอิทธิพลต่อองค์ประกอบปัจจัยด้านอื่น ๆ โดยตรงและโดยอ้อม ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้สถานศึกษา โดยผู้บริหารควรนำองค์ประกอบปัจจัยสำคัญการบริหาร ดังกล่าว ไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแผนกลยุทธ์ เพื่อการเตรียมความพร้อมรองรับการประเมินภายนอกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบปัจจัยสำคัญด้านภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง หรือแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ด้วยปัจจัยสำคัญการบริหารอื่น ๆ หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางทฤษฎี ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้การศึกษามีความครอบคลุมมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยความเมตตา กรุณาอย่างดียิ่งจากท่านคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ ดร.ประภาพร บุญปลอด ประธานอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ศุภธนฤกษ์ ยอดสละ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนาจินดาศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ท่านให้คำแนะนำ เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และช่วยเหลืองานวิจัยมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่มุขสารรัตน์ กระสังข์สรสิริ คุณพ่อเลิศพิบูล กระสังข์สรสิริ ที่เป็นต้นแบบที่ดีให้ลูกประพฤติปฏิบัติตนในสิ่งที่เจริญอกงาม ทั้งในหน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว และรวมทั้งญาติพี่น้องทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จมาโดยตลอดทำให้งานวิจัยนี้ประสบผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรรณา ภูมะลี. (2556). ปัจจัยสำคัญของการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- ประเวศ เวชชะ. (2561). การบริหารจัดการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2561, จาก <https://sites.google.com/a/crru.ac.th/ban-khunkhru-cen-ci-ra/bth-thi-9-kar-brihar-cadkar-reiyn-ru>
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). การบริหารหลักการทฤษฎีประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรภาพพัฒนาจำกัด.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2560). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2561). การประเมินคุณภาพภายนอกแนวใหม่รอบสี่. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค จำกัด.

Hoy & Miskel. (2008). *Educational Administration: Theory Research and Practice*. 8th ed. New York: Mc Graw-Hill.

Robbins. (2005). *Essentails of organizational behavior*. (4th ed). New Jersey: Prentice-Hall.